

Baltimore'ide raamat

Joël Dicker

Baltimore'ide raamat

Prantsuse keelest tõlkinud Pille Kruus

Originaali tiitel:
Joël Dicker
Le Livre des Baltimore
Éditions de Fallois, 2015

Toimetanud Hanna Veskioja
Kujundanud Siiri Timmerman

© Éditions de Fallois – Paris, 2015
Tõlge eesti keelde © Pille Kruus ja Tänapäev, 2019

Trükitud Printoni trükikojas
ISBN 978-9949-85-508-7

Tema mälestuseks

Proloog

PÜHAPÄEV, 24. OKTOOBER 2004

Üks kuu enne suurt tragöödiat

Homme läheb minu nõbu Woody vangi. Seal veedab ta oma elu järgmised viis aastat.

Teel, mis viib mu Baltimore'i lennujaamast tema lapsepõlve-
maadele Oak Parkis, kus ma temaga tema vabaduse viimasel päe-
val kohtun, kujutlen teda juba ilmumas aukartustäratava kinnipi-
damisasutuse väravate ette Cheshire'i linnas Connecticutis.

Me kavatseme veeta päeva onu Sauli majas – paigas, kus me
kunagi olime nii õnnelikud. Sinna tulevad ka Hillel ja Alexandra
ning koos moodustame mõneks tunniks imelise neliku, kes me
kunagi olime. Sel hetkel ei ole mul veel aimugi tagajärgedest, mis
sellel päeval meie eludele on.

Kaks päeva hiljem helistab mulle onu Saul.

„Marcus? Onu Saul siin.“

„Tere, onu Saul. Kuidas lä...“

Ta ei lase mul rääkida.

„Marcus, kuula hoolega, mul on tarvis, et sa kohe Baltimore'i
tuleksid. Küsimusi ära esita! Juhtunud on midagi hirmsat.“

Ta lõpetab kõne. Alguses arvan, et kõne katkes, ja helistan kohe
tagasi, aga ta ei vasta. Kuna ma ei jäta jonni, võtab ta lõpuks uuesti
vastu ja ütleb üksnes: „Tule Baltimore'i!“

Ta paneb uuesti ära.

Kui te leiate selle raamatu, siis palun lugege see läbi!

Ma tahan, et keegi teaks Baltimore'i Goldmanide lugu.

Esimene osa

KAOTATUD NOORUSE RAAMAT
(1989–1997)

1.

Mina olen see kirjanik.

Just nii kõik mind kutsuvad. Sõbrad, vanemad, perekond ja isegi need, keda mina ei tea, aga kes mu mõnes avalikus kohas ära tunnevad ja küsivad: „Kas teie ei ole mitte see kirjanik ...?“ Ma olen see kirjanik, see on minu identiteet.

Inimesed arvavad, et kirjaniku elu on pigem rahulik. Alles hiljuti ütles üks mu sõber, kui kurtis iga päev kodu ja töö vahet kulgemiseks kuluva aja üle: „Sina aga tõused hommikul üles, istud laua taha ja hakkad kirjutama. Ongi kõik.“ Ma ei vastanud midagi, olles kahtlemata liiga löödud, sest ma sain aru, mil määral üldsuse kujutluspildis võrdub minu töö mitte millegi tegemisega. Inimesed arvavad, et ma istun käed rüpes, samas kui ma raban nii, et higi lippab.

Raamatu kirjutamine on nagu suvelaagri korraldamine. Sinu harjumuspäraselt üksildasse ja rahulikku ellu sõidab äkitselt sisse hulk inimesi, kes sajavad ootamatult kohale ja pööravad su olemise pahupidi. Ühel heal hommikul on nad suure bussiga platsis ja ronivad sellelt häälekalt maha, ise neile antud rollist erutunud. Ja sina pead sellega kuidagi toime tulema, nende eest hoolt kandma, neid toitma ja majutama. Sina vastutad kõige eest. Sest sina oled ju see kirjanik.

See lugu sai alguse 2012. aasta veebruarikuus, kui lahkusin New Yorgist, et asuda uue romaani kallale oma äsja Floridasse Boca Ratonis ostetud majas. Olin maja soetanud kolm kuud varem oma viimase raamatu filmiõiguste honorari eest, ja kui välja arvata mõned maja mööbeldamise eesmärgil tehtud kiired käigud detsembris ja jaanuaris, oli see esimene kord, kui kavatsesin seal ka aega veeta. Maja oli ruumikas ja rohkete klaasustega, kust avanes vaade jalutajate poolt hinnatud järvele. Hoone asus väga rahulikus ja rohelistes piirkonnas, kus elasid peamiselt jõukad pensionärid, kelle seas mina olin erandiks. Olin nendest poole

noorem, aga asukoha olingi valinud just nimelt seal valitseva täieliku vaikuse pärast. Just sellist paika oli mul kirjutamiseks tarvis.

Vastupidi eelnevatele kordadele, kui olin seal viibinud väga põgusalt, oli mul seekord käepärast palju aega ja ma sõitsin Floridasse autoga. Tuhande kahe saja miilise teekond ei kohutanud mind üldse – olin varasematel aastatel seda teed New Yorgist sõitnud loendamatu kordi, et külastada oma onu Saul Goldmani, kes oli tema perekonda tabanud suure tragöödia järel asunud elama ühte Miami eeslinna. Teekond oli mulle pähe kulunud.

Lahkusin õhukese lumekihiga kaetud New Yorgist, kui termomeeter näitas kümmet miinuskraadi, ja jõudsin kaks päeva hiljem Boca Ratonis, kus valitses mahe troopiline talv. Leides eest tuttava olustiku päikese ja palmipuudega, mõtlesin tahtmatult onu Saulile. Igatsesin teda tohutult. Tajusin seda hetkel, kui pöörasin kiirteelt Boca Ratonis poole, ehkki oleksin tahtnud sõita edasi tema juurde Miamisse. Hakkasin koguni kahtlema, kas ma ikka olin varasemate külastuste ajal tulnud siia mööbeldamise pärast või oli see hoopis minu varjatud viis Floridaga uuesti sidemeid luua. Onuta ei olnud see koht samasugune.

Minu naaber Boca Ratonis oli üks sümpaatne seitsmekümnendates mees, Leonard Horowitz, endine riigiõiguse äss Harvardis, kes veetis talved Floridas ja sisustas alates naise surmast aega sellega, et kirjutas muudkui raamatut, mida ta kuidagi alustada ei suutnud. Esimest korda olin temaga kohtunud samal päeval, kui olin maja ostnud. Ta helistas mu ukse taga kella, kaasas kuuspakk õlut, et mulle tere tulemast öelda, ja meil tekkis kohe klapp. Pärast seda sai see juba harjumuseks ja ta käis mind iga mu sealviibimise ajal tervitamas. Meist said kiiresti sõbrad.

Ta hindas mu seltskonda ja usutavasti oli tal hea meel näha, et kavatsen end siin mõneks ajaks sisse seada. Kuna ütlesin talle, et olin tulnud oma järgmist romaani kirjutama, rääkis ta kohe enda omast. Teda täitis entusiasm, aga lugu ei tahtnud kuidagi edeneda. Ta kandis kõikjal kaasas suurt spiraalköites vihikut, millele oli

viltpliiatsiga kirjutatud „Vihik nr 1“, andes mõista, et vihikuid tuleb veel. Nägin teda pidevalt, nina vihikus: kohe hommikul tema terrassil või köögilaua taga; korduvalt olin teda tekstile keskendunult silmanud mõne kesklinna kohviku lauas. Tema nägi mind aga jalutamas, järves ujumas, randa minemas ja poodi kõndimas. Õhtuti tuli ta külmade õlledega minu ukse taha. Jõime neid minu terrassil, mängides malet ja kuulates muusikat. Meie taga laius vaimustav maastik järve ja loojuva päikese käes roosaks tõmbunud palmipuudega. Kahe käigu vahel küsis ta minult alati, pilk endiselt malelual:

„Noh, Marcus, kuidas raamatuga lood?“

„Edeneb, Leo. Edeneb.“

Olin seal viibinud kaks nädalat, kui ta ühel õhtul, lüües parajasti minu vankrit, järsku peatus ja ootamatult ärritunud toonil ütles:

„Kas te mitte ei tulnud siia oma uut romaani kirjutama?“

„Tulin küll, miks?“

„Sest te ei tee mitte midagi ja see ajab mind närvi.“

„Miks te arvate, et ma mitte midagi ei tee?“

„Sest ma ju näen! Terve päeva te unelete, teete sporti või jälgite pilvede liikumist. Ma olen seitsmekümne kaheksa aastane, mina peaksin olema see, kes vegeteerib nagu teie, samas kui teie, kes te olete vaevu üle kolmekümne, peaksite rügama nagu loom!“

„Mis teid õigupoolest närvi ajab, Leo? Minu raamat või teie enda oma?“

Olin tabanud kümnesse. Ta leebus.

„Ma tahaksin lihtsalt teada, kuidas see asi teil käib. Minu romaan ei edene üldse. Mind huvitab, kuidas teie töötate.“

„Istun terrassile ja mõtlen. Ja uskuge mind, see on kõva töö. Teie kirjutate ajaviiteks. See on teine asi.“

Ta käis ratsuga, andes tuld minu kuningale.

„Kas te ei võiks anda mulle mõnda head romaaniideed?“

„See on võimatu.“

„Miks?“

„See peab tulema teie seest.“

„Igatahes proovige oma raamatus mitte rääkida Boca Ratonist, ma palun. Mul ei ole tarvis, et kõik teie lugejad siia jõlkuma tulevad, et näha, kus te elate.“

Naeratasin ja ütlesin:

„Ideed ei ole vaja otsida, Leo. See tuleb ise teie juurde. Idee on sündmus, mis võib aset leida iga hetk.“

Kuidas võisin ma teada, et just see leidiski aset samal hetkel, kui ma need sõnad välja olin öelnud? Nägin järve ääres uitava koera silueti. Lihaseline, kuid sale kere, terava tipuga kõrvad, koon rohus. Läheduses ei olnud ainsatki jalutajat.

„Tundub, et see koer on üksi,“ ütlesin.

Horowitz tõstis pea ja vaatas uitavat looma.

„Siin ei ole hulkuvaid koeri,“ teatas ta.

„Ma ei öelnudki, et see on hulkuv koer. Ma ütlesin, et ta jalutab üksi.“

Mulle väga meeldivad koerad. Tõusin toolilt, tõstsin käed kummalegi poole suud ja vilistasin, et ta meie juurde tuleks. Koer kikitas kõrvu. Vilistasin uuesti ja ta pistis meie suunas jooksu.

„Te olete hull,“ torises Leo. „Kust te teate, et see koer ei ole marutaudis? Teie kord.“

„Ei teagi,“ vastasin ja liikusin oma vankriga hajameelselt edasi.

Horowitz koristas mu lipu teelt, karistades mind mu ülbuse eest.

Koer jõudis terrassini. Kükitasin tema juurde. See oli suuremat sorti isane koer, tumeda karvaga, mustade rõngastega silmade ümber ja pikkade hülgevurrudega. Ta surus pea vastu mind, ma silitasin teda. Ta tundus olevat väga sõbralik. Tundsin kohe, kuidas meie vahel tekib side, see oli nagu armastus esimesest silmapilgust, ja need, kes koeri tunnevad, teavad, millest ma räägin. Kaelarihma tal ei olnud, mitte midagi, mis aidanuks kindlaks teha tema päritolu.

„Kas te olete seda koera varem näinud?“ küsisin Leolt.

„Mitte kunagi.“

Terrassi läbi uurinud, läks koer minema, ilma et saanuksin teda kinni hoida, ning kadus palmide ja põõsaste vahele.

„Ta nagu teaks, kuhu ta läheb,“ ütles Horowitz. „Ilmselgelt mõne naabri koer.“

Sel õhtul tõmbus ilm väga süngeks. Leo lahkudes võis pimedusest hoolimata näha ähvardavat taevast. Õige pea puhkeski äge torm, mis pildus järve kohal vägevaid välgatusi, enne kui pilved rebenesid ja päästsid valla paduvihma. Kesköö paiku, kui ma elutoas lugessin, kuulsin terrassilt klähvimist. Läksin vaatama, mis seal toimub, ja nägin läbi klaasukse sama koera, karv läbimärg ja olemine õnnetu. Avasin ukse ja koer lipsas kohe tuppa. Ta vaatas mulle anuvvalt otsa.

„Ära muretse, sa võid siia jääda,“ ütlesin talle.

Andsin talle juua ja süüa kahest nõust, mis olid tegelikult potid, istusin tema kõrvale, et ta vannilinaga ära kuivatada, ja siis silmitsesime koos mööda aknaklaase alla nirisevat vihma.

Öö veetis ta minu juures. Järgmisel hommikul ärgates leidsin ta köögi kivipõrandalt, kus ta rahulikult magas. Meisterdasin talle nõorist oheliku, mis oli kõigest ettevaatav abinõu, sest ta järgnes mulle niigi rahumeeli, ja me läksime tema peremeest otsima.

Leo jõi oma majaaisel terrassil kohvi, „Vihik nr 1“ lootusetult tühja lehe kohalt lahti.

„Mis te selle koeraga seal jändate, Marcus?“ küsis ta, kui nägi, et utsitan koera auto pagasiruumi ronima.

„Ta tuli öösel minu terrassile. Kuna õues oli torm, lasin ta sisse. Mulle tundub, et ta on kodust ära jooksnud.“

„Ja kuhu te siis lähete?“

„Ma panen poodi kuulutuse.“

„Te tõepoolest ei tee kunagi tööd.“

„Praegu teen ju.“

„Ärge siis endale liiga tehke, sõbrake!“

„Luban, et ei tee.“

Kui olin kahesse lähimasse supermarketisse kuulutuse üles pannud, läksin koeraga natukeseks Boca Ratonni peatänavale

jalutama, lootes, et keegi tunneb ta ära. Asjata. Lõpuks suundusin politseijaoskonda, kust mind suunati loomaarstikabinetti. Vahel on koertel kiip, mis aitab omaniku kindlaks teha. Temal seda ei olnud ja loomaarst ei saanud mind aidata. Ta pakkus, et võib koera varjupaika saata, millest ma keeldusin, ja läksin koju tagasi, kaasas uus kaaslane, kes – tuleb tunnistada – oli oma imposantsele kogule vaatamata eriliselt malbe ja kuulekas.

Leo varitses mind oma maja terrassilt. Nähes mind saabumas, tõttas ta minu poole, vehkides äsja väljaprinditud lehtedega. Ta oli hiljuti avastanud Google'i otsingumootori võlud ja toksis sinna iga natukese aja tagant küsimusi, mis tal peas keerlesid. Temasugusele akadeemikule, kes oli tubli osa elust veetnud raamatukogudes viieteid otsides, avaldas algoritmide maagia erilist mõju.

„Uurisin natuke asja,“ ütles ta, nagu oleks just lahendanud Kennedy afääri, ja ulatas mulle kümme lehekülge, millele tõttu pidin ilmselt õige pea aitama tal printeri tahmakassetti vahetada.

„Ja mida te siis avastasite, professor Horowitz?“

„Koerad leiavad oma kodu alati üles. Mõned läbivad koju jõudmiseks tuhandeid miile.“

„Mida te siis soovitate mul teha?“

Leo tegi pähe elu näinud teadmamehe näo.

„Järgnege koerale, mitte ärge sundige teda endale järgnema! Tema teab, kuhu ta läheb, teie mitte.“

Mu naaber ei eksinud. Otsustasin nöörist valmistatud oheliku ära võtta ja koeral vabalt liikuda lasta. Ta hakkas sörkides minema, esiti järve äärde ja siis mööda jalgteed edasi. Läksime üle golfiväljaku ja jõudsime ühte teise, mulle tundmatusse elamurajooni, mis külgnas merekitsusega. Koer liikus mööda teed, pööras kaks korda paremale ja jäi lõpuks seisma värava ees, mille taga nägin uhket elamut. Ta istus ja haugatas. Lasin sisetelefoni kella. Mulle vastas naisehää ja ma teatasin, et olen leidnud nende koera. Värav avanes ja koer lippas majani, silmanähtavalt rõõmus, et on koju tagasi jõudnud.